

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

м. Київ

14 грудня 2016 року

№ 411

**Про затвердження Положення про екстрену
підтримку Національним банком України
ліквідності банків**

Відповідно до статті 99 Конституції України, статей 7, 15, 42, 55, 56 Закону України “Про Національний банк України” та статей 66, 67, 71 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою сприяння фінансовій стабільності банків, у тому числі стабільності фінансової системи України, Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Положення про екстрену підтримку Національним банком України ліквідності банків (далі – Положення), що додається.

2. Національний банк України з дня набрання чинності цією постановою не розглядає клопотання і документи банків щодо надання стабілізаційних кредитів відповідно до Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 13 липня 2010 року № 327, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 липня 2010 року за № 540/17835 (зі змінами) (далі – Положення № 327).

3. Повернення банками стабілізаційних кредитів, наданих Національним банком України згідно з вимогами Положення № 327, та зміна умов кредитних договорів за такими кредитами здійснюються відповідно до норм Положення № 327 та умов кредитних договорів.

4. Національний банк України до набрання чинності пункту 7 постанови Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 “Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями” (далі – постанова № 351) приймає в забезпечення виконання зобов’язань за кредитним договором щодо

екстреної підтримки ліквідності банку (далі – кредитний договір) майнові права за укладеними банком кредитними договорами за умови, що такі кредитні договори укладені не з пов'язаними з банком особами, а також:

1) заборгованість за кредитними договорами з юридичними особами, фізичними особами, у тому числі фізичними особами-підприємцями, виконання зобов'язань за якими в повному обсязі забезпечене іпотекою (крім об'єктів незавершеного будівництва) класифікована за I та II категоріями якості відповідно до нормативно-правового акта Національного банку України з питань формування та використання резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, заборгованість за кредитом обліковується за відповідним балансовим рахунком банку не менше ніж 180 календарних днів, стан обслуговування боргу протягом останніх 180 календарних днів поспіль визначений як “високий” або “добрий”;

2) заборгованість за кредитними договорами з фізичними особами (згідно з реєстром укладених банком кредитних договорів) класифікована за I та II категоріями якості відповідно до нормативно-правового акта Національного банку України з питань формування та використання резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями.

5. До 02 січня 2017 року включно:

1) Національний банк України приймає як заставу майнові права за кредитними договорами, які одночасно відповідають вимогам, визначеним у додатку 1 Положення (розрахунок розміру кредитного ризику яких здійснюється в тестовому режимі відповідно до підпункту 2 пункту 2 постанови № 351) та пункті 4 цієї постанови;

2) обмеження, визначені підпунктом 1 пункту 55 розділу VII Положення, не поширюються на операції овернайт з банками, які мають фінансовий стан не нижче класу “Б” відповідно до нормативно-правового акта Національного банку України з питань формування та використання резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями.

6. Департаменту відкритих ринків (Пономаренко С. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України для використання в роботі.

7. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Чурія О. Є.

8. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

В. О. Гонтарева

Інд. 40

Положення про екстрену підтримку Національним банком України
ліквідності банків

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до статті 99 Конституції України, Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Законів України “Про Національний банк України”, “Про банки і банківську діяльність”, “Про заставу”, “Про іпотеку”, інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів Національного банку України (далі – Національний банк) та визначає умови здійснення Національним банком екстреної підтримки ліквідності банків з метою сприяння фінансовій стабільності, у тому числі стабільності фінансової системи.

2. Національний банк здійснює екстрену підтримку ліквідності платоспроможних банків, які мають, за оцінкою Національного банку, вплив на стабільність фінансової системи, тимчасову потребу в підтриманні ліквідності для виконання зобов’язань перед вкладниками та іншими кредиторами (крім пов’язаних із банком осіб) і вичерпали інші джерела підтримання ліквідності, у тому числі на міжбанківському кредитному ринку та за допомогою стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи.

3. Екстрена підтримка ліквідності банків є інструментом короткострокового покриття тимчасового дефіциту їх ліквідності, який не повинен застосовуватись як заміщення необхідної додаткової капіталізації банку або вирішення його структурних проблем.

4. Національний банк оцінює вплив банку на стабільність фінансової системи з урахуванням його кількісних та якісних параметрів діяльності, а

також стану банківської та фінансової системи, макроекономічного середовища та наявності системних ризиків.

5. Екстрена підтримка ліквідності може надаватися банку за умови, що структура власності банку не визнана Національним банком непрозорою та Національним банком не встановлено факту здійснення банком ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.

6. Національний банк під час прийняття рішення щодо екстреної підтримки ліквідності банку оцінює його фактичну та прогнозну платоспроможність, дотримання/недотримання плану капіталізації (за наявності програми капіталізації), а також ураховує фінансову модель розвитку банку.

7. Національний банк здійснює екстрену підтримку ліквідності банку шляхом надання банку кредиту на умовах, визначених у цьому Положенні.

8. Кредит для екстреної підтримки ліквідності надається банкам для підтримки ліквідності з метою забезпечення виконання його зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами (крім пов'язаних із банком осіб).

9. Кредит для екстреної підтримки ліквідності банку надається на строк до 90 днів.

Національний банк має право прийняти рішення щодо продовження строку користування кредитом для екстреної підтримки ліквідності банку на строк до 90 днів.

10. Загальний строк користування кредитом для екстреної підтримки ліквідності банку з урахуванням усіх продовжень строку користування ним не може перевищувати одного року.

11. Кредит для екстреної підтримки ліквідності банку надається однією або кількома сумами (траншами).

Строк користування траншем не може перевищувати строку користування кредитом.

12. Процентна ставка за кожним траншем встановлюється на рівні облікової ставки Національного банку, яка діє на день надання траншу, плюс два процентних пункти, і не змінюється до дати фактичного повернення цього траншу в повному обсязі, крім випадку продовження строку користування траншем.

У разі продовження строку користування траншем процентна ставка за ним встановлюється на рівні облікової ставки Національного банку, яка діє на день укладення договору про продовження строку користування траншем, плюс два процентних пункти.

13. Проценти за користування кожним траншем нараховуються згідно з умовами кредитного договору щодо екстреної підтримки ліквідності банку (далі – кредитний договір), починаючи з дня надходження коштів траншу на рахунок банку і закінчуючи днем, який передує даті фактичного повернення траншу.

14. Проценти за користування кожним траншем сплачуються щомісяця та в останній день строку користування траншем.

15. Банк має право достроково повернути транші та сплатити проценти за користування ними (повністю або частково), письмово (із зазначенням терміну перерахування коштів) повідомивши про це Національний банк, але не пізніше ніж за один робочий день до дня такого дострокового повернення/сплати коштів.

Національний банк у разі настання в банку надійної ситуації з ліквідністю (за оцінкою Національного банку) має право звернутися до банку з пропозицією щодо дострокового повернення кредиту для екстреної підтримки ліквідності (повністю або частково), а банк зобов'язаний повернути кредит (повністю або частково) згідно із зазначеною пропозицією.

16. Порядок надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку складається з таких етапів:

1) надання банком до Національного банку клопотання про укладення генерального договору щодо екстреної підтримки ліквідності (далі – генеральний договір), розгляд клопотання Національним банком;

2) визначення майна/гарантій, що забезпечуватиме(уть) виконання зобов'язань за кредитним договором, та оцінка такого майна (за необхідності);

3) прийняття рішення про укладення генерального договору; укладення генерального договору;

4) прийняття рішення про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку, укладення кредитного договору, договорів застави/іпотеки/поруки;

5) надання траншів.

17. Національний банк розпорядчим актом установлює технічний порядок, який визначає порядок взаємодії Національного банку і банків під час надання кредитів для екстреної підтримки ліквідності банків, зміни умов кредитного договору, контролю за виконанням умов кредитного договору і договорів застави/іпотеки/поруки.

II. Надання банком клопотання про укладення генерального договору та його розгляд Національним банком

18. Банк, який має намір укласти з Національним банком генеральний договір, подає до Національного банку клопотання про укладення генерального договору. Клопотання має бути підписане головою правління банку, засвідчене відбитком печатки банку та зареєстроване в банку.

19. Національний банк у разі відповідності діяльності банку вимогам, визначеним у пунктах 4, 5 розділу I цього Положення, протягом трьох робочих днів з дня отримання клопотання банку про укладення генерального договору письмово повідомляє банк про можливість подання ним документів, визначених у пункті 34 розділу IV цього Положення.

Надання зазначеного повідомлення не призводить до виникнення в Національного банку будь-яких зобов'язань щодо укладення генерального договору та надання банку кредиту для екстреної підтримки його ліквідності.

III. Забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором

20. Національний банк приймає в забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором майно та гарантії, перелік, вимоги та порядок урахування яких визначені в додатку 1 "Перелік майна/гарантій, яке(і) є прийнятим(ими) для забезпечення виконання зобов'язань за кредитом для екстреної підтримки ліквідності, вимоги до нього та порядок його врахування" до цього Положення (далі – додаток 1 до цього Положення).

Національний банк має право установлювати розпорядчим актом пріоритетність майна та гарантій, які приймаються Національним банком у забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором.

21. Майно, що пропонується в заставу/іпотеку Національному банку, не повинно бути обтяжене іншими зобов'язаннями.

22. Банк, який має намір укласти генеральний договір та запропонувати в забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором майно, визначене в рядках 7, 8 таблиці додатка 1 до цього Положення, ініціює до подання документів, визначених у пункті 34 розділу IV цього Положення, перед Національним банком укладення тристороннього договору на проведення незалежної оцінки майна між банком, Національним банком та суб'єктом оціночної діяльності.

23. Звіт про оцінку майна має бути складений не раніше тримісячного строку до дня його подання до Національного банку.

24. Національний банк має право вимагати рецензування звіту про оцінку майна із залученням іншого суб'єкта оціночної діяльності.

25. Суб'єкт оціночної діяльності, який залучається для здійснення незалежної оцінки вартості/актуалізації оцінки заставленого майна повинен відповідати критеріям, установленим у додатку 2 "Критерії, яким має відповідати суб'єкт оціночної діяльності" до цього Положення (далі – додаток 2 до цього Положення).

Рецензування звіту про оцінку майна можуть виконувати:

1) суб'єкт оціночної діяльності, який відповідає критеріям, установленим у додатку 2 до цього Положення;

2) експертні ради, спеціально створені саморегульованими організаціями оцінювачів з метою контролю за якістю оцінки майна, яка проводиться оцінювачами – членами саморегульованої організації;

3) оцінювачі, які працюють у Фонді державного майна України, а також інших органах державної влади, що можуть проводити роботи з рецензування, відповідно до законодавства України.

26. Достатність обсягу майна/гарантій, що надається(ються) в забезпечення виконання зобов'язань банку за кредитним договором, визначається з урахуванням суми заборгованості за кредитом та процентів за три місяці користування ним, а також коригуючих коефіцієнтів, визначених у додатку 1 до цього Положення.

27. Національний банк приймає в заставу/іпотеку майно, визначене в рядках 7, 8 таблиці додатка 1 до цього Положення, за вартістю, визначеною за результатами оцінки, проведеної відповідно до вимог законодавства України незалежним суб'єктом оціночної діяльності.

28. Національний банк за умови укладення договору поруки з власником істотної участі в банку/контролером (за його згодою) на суму кредиту та процентів за три місяці користування ним, приймає в заставу/іпотеку майно, визначене в рядках 7, 8 таблиці додатка 1 до цього Положення, за вищим коригуючим коефіцієнтом.

29. Національний банк приймає в заставу майнові права, визначені в рядку 9 таблиці додатка 1 до цього Положення, за балансовою вартістю кредитів, визначеною банком згідно з нормативно-правовим актом Національного банку з бухгалтерського обліку.

30. Національний банк здійснює перевірку майна, що пропонується банком або майновим поручителем у заставу/іпотеку Національному банку, на предмет наявності/відсутності обтяжень у Державному реєстрі обтяжень рухомого майна, Державному реєстру речових прав на нерухоме майно та забезпечує внесення до цих реєстрів відповідних відомостей про обтяження або припинення обтяження заставленого майна.

31. Банк зобов'язаний протягом строку дії генерального договору та/або кредитного договору проводити актуалізацію оцінки вартості майна, визначеного в рядках 7, 8 таблиці додатка 1 до цього Положення, до закінчення строку дії звіту про оцінку такого майна, а також на вимогу Національного банку.

Національний банк перед прийняттям рішення про надання чи відмову в наданні кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку, а також протягом строку дії генерального договору та/або кредитного договору має право вимагати проведення актуалізації оцінки вартості майна, визначеного в рядках 7, 8 таблиці додатка 1 до цього Положення.

Актуалізація оцінки вартості майна здійснюється на підставі тристороннього договору на проведення незалежної оцінки майна, що має бути укладений між банком, суб'єктом оціночної діяльності та Національним банком з урахуванням вимог цього Положення.

32. Національний банк має право прийняти рішення про виведення частини заставленого майна з-під застави за умови достатності обсягу заставленого майна, визначеного відповідно до пункту 26 розділу III цього Положення, та подання банком клопотання з відповідним обґрунтуванням.

33. Банк зобов'язаний у разі зменшення вартості майна/гарантій, що забезпечує(ють) виконання зобов'язань за кредитним договором, та/або невідповідності такого майна/гарантій вимогам, установленим у розділі III цього Положення та додатку 1 до цього Положення, повернути в термін, визначений кредитним договором та/або генеральним договором, частину заборгованості за кредитом пропорційно розміру зменшення вартості майна/гарантій або поповнити чи замінити їх (за погодженням з Національним банком) майном/гарантіями, визначеним у додатку 1 до цього Положення, у розмірі, достатньому для задоволення вимог Національного банку за кредитним договором з урахуванням коригуючих коефіцієнтів.

Банк зобов'язаний у разі отримання коштів від фізичних осіб у погашення (повне або часткове) заборгованості за кредитами, майнові права за якими визначені в рядку 9 таблиці додатка 1 до цього Положення, перерахувати в термін, визначений кредитним договором та/або генеральним договором, у погашення основної суми боргу за кредитом для екстреної підтримки ліквідності банків кошти в сумі не менше ніж 25 процентів від суми, отриманої в погашення заборгованості за кредитами, а в разі віднесення банку до категорії неплатоспроможних – не менше ніж 100 процентів від такої суми.

IV. Прийняття рішення про укладення генерального договору, укладання генерального договору

34. Банк, який має намір укласти з Національним банком генеральний договір, за умови отримання ним письмового повідомлення Національного

банку відповідно до пункту 19 розділу II цього Положення, подає до Національного банку такі документи:

1) документи, що підтверджують право власності/вимоги банку або майнового поручителя на майно/майнові права, що пропонуються в заставу/іпотеку Національному банку;

2) витяг про наявність чи відсутність запису в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна про обтяження, зміну обтяження, відступлення прав на предмет обтяження (якщо в заставу Національному банку пропонується майно, передбачене рядками 3, 6 – 9 таблиці додатка 1 до цього Положення);

3) витяги з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Державного реєстру обтяжень рухомого майна (якщо в іпотеку Національному банку пропонується майно, передбачене рядком 7 таблиці додатка 1 до цього Положення);

4) звіт про оцінку вартості майна, визначеного в рядках 7, 8 таблиці додатка 1 до цього Положення, підготовлений відповідно до умов тристороннього договору на проведення незалежної оцінки майна, укладеного між банком, суб'єктом оціночної діяльності та Національним банком з урахуванням вимог розділу III цього Положення;

5) фінансову модель розвитку банку на наступні 12 місяців (за формою, визначеною Національним банком), погоджену радою банку та підписану головою правління банку. Банк разом з фінансовою моделлю розвитку банку має надати документи, пояснення, обґрунтування щодо прогностичних показників фінансової моделі розвитку банку та прийнятих під час її побудови припущень.

35. Національний банк залишає без розгляду та повертає банку клопотання про укладення генерального договору і відповідні документи в разі невідповідності поданих банком документів вимогам законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку, або подання банком неповного пакета документів чи виявлення факту подання недостовірної інформації.

36. Національний банк має право вимагати від банку додаткової інформації та/або документів, необхідних для опрацювання питання щодо укладення генерального договору.

37. Рішення про укладення чи відмову в укладенні генерального договору приймає Правління Національного банку.

38. Генеральний договір має містити загальні принципи та процедури екстреної підтримки ліквідності банку Національним банком.

Укладення генерального договору не веде до виникнення в Національного банку будь-яких зобов'язань щодо надання банку кредиту для екстреної підтримки ліквідності.

39. Генеральний договір діє протягом одного року з дня його укладення, але в будь-якому разі до повного виконання банком зобов'язань за генеральним договором та всіма кредитними договорами, які будуть невід'ємними частинами генерального договору, якщо такі кредитні договори будуть укладені.

40. Банк, який вважає, що обґрунтованих підстав достатньо для звернення до Національного банку за екстреною підтримкою ліквідності, протягом наступних 30 днів після виникнення таких підстав має щотижня подавати Національному банку прогноз грошових потоків банку за формою, визначеною Національним банком (базовий та песимістичний сценарії), який має містити пояснення щодо прийнятих під час його побудови припущень.

Національний банк має право вимагати від банку додаткову інформацію та/або документи, необхідні для аналізу прогнозу грошових потоків банку, а також щоденну або щотижневу інформацію про фактичні грошові потоки банку за формою, визначеною Національним банком.

V. Прийняття рішення про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності, укладення кредитного договору та договорів застави, іпотеки, поруки

41. Банк для розгляду Національним банком питання про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності має подати до Національного банку за умови укладення генерального договору та виникнення в банку фактичної потреби в такому кредиті такі документи:

1) клопотання про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку із зазначенням його суми, строку користування ним, виду та обсягу майна/гарантій, яке(і) пропонується для забезпечення виконання зобов'язань за кредитом. Клопотання має містити пояснення причин виникнення в банку дефіциту ліквідності та обґрунтування щодо неможливості використання банком інших джерел підтримання ліквідності, у тому числі на міжбанківському кредитному ринку та за допомогою стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи. Це клопотання має бути підписане головою правління банку, засвідчене відбитком печатки банку та зареєстроване в банку;

2) копія рішення уповноваженого органу управління банку (спостережної ради, правління) щодо звернення до Національного банку за отриманням кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку (належним чином завірена);

3) актуалізовані документи, зазначені в підпунктах 1 – 3 пункту 34 розділу IV цього Положення;

4) актуалізований звіт про оцінку вартості майна, визначеного в рядках 7, 8 таблиці додатка 1 до цього Положення, підготовлений відповідно до умов тристороннього договору на проведення незалежної оцінки майна, укладеного між банком, суб'єктом оціночної діяльності та Національним банком з урахуванням вимог розділу III цього Положення (у разі закінчення строку дії попереднього звіту про оцінку або на вимогу Національного банку), або письмове запевнення про відсутність із дати останньої оцінки змін у стані та/або технічних характеристиках нерухомого майна, визначеного в рядку 7 таблиці додатка 1 до цього Положення, які б могли зменшити оцінку його вартості;

5) актуалізовану фінансову модель розвитку банку та прогноз грошових потоків банку на наступні 12 місяців за формою, визначеною Національним банком (базовий та песимістичний сценарії), підписані головою правління банку, які мають містити обґрунтування запитуваної суми кредиту та строку користування ним і відображати джерела його повернення. Фінансова модель розвитку банку та прогноз грошових потоків банку мають бути побудовані з урахуванням обмежень та вимог щодо діяльності банку, визначених розділом VII цього Положення. Банк разом з фінансовою моделлю розвитку банку та прогнозом грошових потоків має надати документи, пояснення, обґрунтування щодо прогнозних показників фінансової моделі розвитку банку і прогнозу грошових потоків, прийнятих під час їх побудови припущень та джерел повернення кредиту.

42. Національний банк залишає без розгляду та повертає банку клопотання про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності і відповідні документи в разі їх невідповідності вимогам законодавства України, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку, або подання банком неповного пакета документів чи виявлення факту надання недостовірної інформації.

43. Національний банк має право вимагати від банку додаткову інформацію та/або документи, які необхідні для опрацювання питання щодо надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку.

44. Національний банк для прийняття рішення про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності має право в разі потреби здійснити інспекційну перевірку банку відповідно до нормативно-правових актів Національного банку з питань проведення інспекційних перевірок.

45. Рішення про надання чи відмову в наданні кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку приймає Правління Національного банку.

46. Національний банк має право відмовити банку в наданні кредиту для екстреної підтримки ліквідності в разі:

1) невідповідності банку та/або запитуваного ним кредиту вимогам та умовам, визначеним у розділі I цього Положення;

2) невиконання банком вимог цього Положення;

3) ненадання або надання не в повному обсязі інформації та/або документів, зазначених у пункті 43 розділу V цього Положення;

4) наявності порушеного обов'язку банку, майнового поручителя, поручителя за будь-яким укладеним із Національним банком кредитним договором або іншим договором, за яким Національний банк є кредитором банку, або договором застави, іпотеки, поруки, який забезпечує виконання зобов'язань банку за кредитним договором або іншим договором, за яким Національний банк є кредитором банку;

5) установлення факту виплати банком протягом трьох місяців, що передують зверненню банку до Національного банку з клопотанням про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності, або в будь-який час після такого звернення коштів пов'язаним із банком особам;

б) якщо Національним банком буде встановлено, що надані банком пояснення причин виникнення в банку дефіциту ліквідності, обґрунтування щодо запитуваної суми кредиту, джерел його повернення, неможливості використання банком інших джерел підтримання ліквідності та/або інформація, зазначена банком у фінансовій моделі розвитку банку та/або прогнозі грошових потоків, є необґрунтованими.

47. Сума кредиту для екстреної підтримки ліквідності визначається на підставі прогнозного обсягу відпливу грошових коштів для виконання зобов'язань банку перед його вкладниками та іншими кредиторами (крім пов'язаних з банком осіб) протягом строку користування кредитом, зменшеного на прогнозний обсяг грошових надходжень банку за той самий період, з урахуванням необхідності дотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів у Національному банку.

Сума кредиту для екстреної підтримки ліквідності визначається з урахуванням необхідності забезпечення достатності обсягу майна/гарантій, яке(і) надаються в забезпечення виконання зобов'язань банку за кредитом, відповідно до вимог пункту 26 розділу III цього Положення.

Прогнозні обсяги відпливу грошових коштів та грошових надходжень протягом строку користування кредитом визначаються на підставі базового сценарію прогнозу грошових потоків банку.

48. Після прийняття рішення про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку Національний банк укладає з банком кредитний договір, договори застави, іпотеки, поруки.

VI. Надання траншів

49. Банк може подавати Національному банку заяви на отримання траншів відповідно до умов укладених з Національним банком кредитного договору та генерального договору.

Разом із заявою на отримання траншу банк подає актуалізований станом на дату подання такої заяви прогноз грошових потоків банку (базовий та песимістичний сценарії) за формою, визначеною Національним банком, який має містити пояснення щодо прийнятих під час його побудови припущень, обґрунтування запитуваної суми траншу та строку користування ним і відображати джерела повернення кредиту.

50. Національний банк має право вимагати від банку додаткову інформацію та/або документи, необхідні для опрацювання питання щодо надання траншу.

51. Транш надається в межах суми кредиту на строк, що не перевищує строку користування кредитом, за таких умов:

1) запитувана сума траншу не повинна перевищувати прогнозний обсяг впливу грошових коштів для виконання зобов'язань банку перед його вкладниками та іншими кредиторами (крім пов'язаних із банком осіб) протягом двох найближчих тижневих інтервалів, зазначених у поданому банком базовому сценарії прогнозу грошових потоків, зменшений на прогнозний обсяг грошових надходжень банку за той самий період, з урахуванням необхідності дотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів у Національному банку;

2) банк забезпечує достатність обсягу майна/гарантій, наданого(их) у забезпечення виконання зобов'язань банку за кредитом для екстреної підтримки ліквідності банку, відповідно до вимог пункту 26 розділу III цього Положення, з урахуванням запитуваного траншу;

3) банк не має інших джерел підтримання ліквідності (у тому числі за рахунок залучення коштів на міжбанківському кредитному ринку та за допомогою стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи) в обсязі, достатньому для виконання зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами (крім пов'язаних з банком осіб), що має бути підтверджено банком у заяві на отримання траншу;

4) Національним банком не встановлено факт здійснення банком ризикової діяльності, яка загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку;

5) структура власності банку не визнана Національним банком непрозорою.

52. Рішення про надання чи відмову в наданні траншу приймає уповноважена посадова особа Національного банку, яка відповідно до розпорядчих актів Національного банку наділена такими повноваженнями (далі – уповноважена особа). Рішення приймається з урахуванням рекомендацій Кредитного комітету Національного банку протягом трьох робочих днів з дня отримання Національним банком заяви банку на отримання траншу.

За рекомендацією Кредитного комітету питання про надання чи відмову в наданні банку траншу може бути внесене на розгляд Правління Національного банку. У такому випадку строк прийняття рішення про надання чи відмову в наданні траншу може бути подовжений до п'яти робочих днів після дня отримання Національним банком заяви банку на отримання траншу.

53. Національний банк має право відмовити банку в наданні траншу в разі:

1) наявності хоча б одного з фактів, визначених у пункті 71 розділу IX цього Положення;

2) невиконання банком будь-якої умови надання траншу, визначеної в пункті 51 розділу VI цього Положення;

3) ненадання або надання не в повному обсязі інформації та/або документів, зазначених у пунктах 49, 50 розділу VI цього Положення;

4) установлення факту виплати банком протягом трьох місяців, що передують зверненню банку до Національного банку з клопотанням про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності, або в будь-який час після такого звернення коштів пов'язаним із банком особам;

5) якщо Національним банком буде встановлено, що надані банком обґрунтування та пояснення щодо запитуваної суми траншу, джерел повернення кредиту, неможливості використання банком інших джерел підтримання ліквідності та/або інформація, зазначена банком у прогнозі грошових потоків, є необґрунтованими. У такому випадку Національний банк може запропонувати банку скоригувати запитувану суму траншу та/або строк користування ним та подати до Національного банку оновлену заяву на отримання траншу.

54. Національний банк надає транш не пізніше наступного робочого дня після прийняття рішення про надання траншу.

Національний банк у разі прийняття рішення про відмову банку в наданні траншу не пізніше наступного робочого дня письмово повідомляє про це банк з обґрунтуванням причин відмови.

VII. Обмеження та вимоги щодо діяльності банків

55. Національний банк з метою зниження ризику ліквідності банку встановлює обмеження та вимоги щодо діяльності банку на строк дії кредитного договору, зокрема щодо:

1) обмеження здійснення активних операцій обсягом (у розрізі валют), що склався на дату прийняття рішення Правління Національного банку про надання кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку. Таке обмеження не поширюється на операції за зобов'язаннями з кредитування, які виникли до дати прийняття рішення Правління Національного банку, операції овернайт з банками, клас яких визначений не нижче ніж другий відповідно до нормативно-правового акта Національного банку з питань визначення розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями¹, та операції з депозитними сертифікатами Національного банку;

2) заборони здійснення активних операцій з пов'язаними з банком особами та особами, які пов'язані з ними юридичними та/або економічними взаємозв'язками, або мають спільні джерела доходів, або мають спільні джерела повернення кредитів. Таке обмеження не поширюється на операції з надання кредитів овердрафт працівникам банку за зарплатними проектами;

3) заборони здійснення інвестицій та придбання цінних паперів. Таке обмеження не поширюється на операції з придбання цінних паперів, що перейшли у власність банку на підставі реалізації прав заставодержателя;

4) заборони викупу акцій власної емісії, за винятком випадків, передбачених законодавством України щодо обов'язкового викупу банком акцій власної емісії;

5) заборони здійснення викупу або дострокового погашення боргових цінних паперів власної емісії, за винятком випадку, коли таке погашення відбувається за погодженням з Національним банком, та випадків, передбачених договорами публічної оферти;

---

¹ З урахуванням вимог пункту 5 постанови Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 "Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями".

6) заборони розподілу капіталу в будь-якій іншій формі, крім спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу банку, формування резервного фонду, покриття збитків минулих років і випадків, установлених законодавством України;

7) заборони виплати дивідендів акціонерам/учасникам банку, крім виплати дивідендів за привілейованими акціями;

8) заборони дострокового повернення коштів пов'язаним із банком особам (крім спрямування достроково повернених коштів на збільшення капіталу банку);

9) заборони виплати інших заохочувальних та компенсаційних виплат, які не є складовою частиною основної та додаткової заробітної плати;

10) заборони придбання без погодження з Національним банком основних засобів, що не беруть участі в проведенні банківських операцій, крім тих, що перейшли у власність банку на підставі реалізації прав заставодержателя;

11) заборони укладання депозитних договорів, що передбачають авансову виплату процентів.

56. Національний банк має право встановлювати додаткові обмеження та вимоги щодо діяльності банку.

57. Національний банк на період користування банком кредитом для екстреної підтримки ліквідності запроваджує процедуру особливого режиму контролю за діяльністю банку та призначає куратора.

VIII. Зміна умов кредитного договору

58. Зміна умов кредитного договору здійснюється шляхом унесення змін до нього на підставі клопотання банку, яке має містити обґрунтовані пояснення необхідності таких змін.

59. Клопотання про продовження строку користування кредитом/траншем має бути подано банком не пізніше ніж за 10 робочих днів до настання дати повернення кредиту/траншу та містити обґрунтовані пояснення причин, які призвели до неспроможності банку забезпечити своєчасне та в повному обсязі виконання зобов'язань перед Національним банком.

60. Банк разом з клопотанням про продовження строку користування кредитом має подати такі документи:

1) копію рішення уповноваженого органу управління банку (спостережної ради, правління) щодо звернення до Національного банку за продовженням строку користування кредитом для екстреної підтримки ліквідності банку(належним чином завірену);

2) актуалізовані документи, визначені в підпунктах 4, 5 пункту 41 розділу V цього Положення.

61. Національний банк має право вимагати від банку іншу інформацію та/або документи, необхідні для опрацювання питання щодо зміни умов кредитного договору.

62. Національний банк для прийняття рішення про зміну умов кредитного договору має право в разі потреби здійснити інспекційну перевірку банку.

63. Рішення про зміну істотних умов кредитного договору, а саме суми кредиту та строку користування ним, процентної ставки за користування кредитом/траншем, структури забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором приймає Правління Національного банку.

64. Рішення про зміну інших умов кредитного договору можуть приймати уповноважені посадові особи Національного банку.

65. Національний банк має право прийняти рішення про відмову в зміні умов кредитного договору, якщо Національним банком буде встановлено, що надані банком пояснення причин, які призвели до необхідності зміни умов кредитного договору (у тому числі причини неспроможності забезпечити своєчасне та в повному обсязі виконання зобов'язань перед Національним банком), та/або інформація, зазначена банком у фінансовій моделі розвитку банку та/або прогнозі грошових потоків, є необґрунтованими.

IX. Контроль за виконанням умов кредитного договору та відповідальність

66. Банк зобов'язаний відповідно до форми, доведеної до його відома Національним банком, щомісячно відповідно до умов генерального договору та/або кредитного договору надавати Національному банку інформацію, підписану головою правління банку, про стан дотримання прогнозних показників фінансової моделі розвитку банку та вимог кредитного договору, генерального договору, договорів застави/іпотеки/поруки, ужитих заходів щодо подолання дефіциту ліквідності та пошуку іншого джерела підтримання ліквідності банку, стан та вартість майна, що є забезпеченням виконання зобов'язань за кредитом для екстреної підтримки ліквідності, дотримання встановлених на період користування кредитом обмежень та вимог.

67. Банк протягом строку дії кредитного договору має щотижня подавати до Національного банку прогноз грошових потоків банку за формою, визначеною Національним банком (базовий та песимістичний сценарії), та щоденно – інформацію про фактичні грошові потоки банку за формою, визначеною Національним банком.

Національний банк має право вимагати від банку додаткову інформацію та/або документи, необхідні для аналізу прогнозних та/або фактичних грошових потоків банку.

68. Національний банк протягом строку дії кредитного договору має право здійснювати інспекційну перевірку банку щодо відповідності майнових прав за укладеними банком кредитними договорами, які є предметом застави за кредитами Національного банку, критеріям прийнятності, визначеним у рядках 8, 9 таблиці додатка 1 до цього Положення. У разі необхідності перелік питань, який підлягає перевірці, може бути розширений.

69. Голова правління банку протягом строку дії кредитного договору несе персональну відповідальність за надання достовірної інформації Національному банку, відповідність та достатність майна/гарантій, наданого(их) для забезпечення зобов'язань за кредитом для екстреної підтримки ліквідності, включаючи достовірність даних щодо майнових прав за укладеними банком кредитними договорами з юридичними та фізичними особами.

70. Національний банк має право реалізувати своє переважне і безумовне право відповідно до статті 73 Закону України “Про Національний банк України” шляхом списання в безспірному порядку заборгованості з рахунків банку, за якою настав строк погашення, та/або задовольнити вимоги Національного банку за кредитом у повному обсязі за рахунок відчуження заставленого майна, набуття його у власність або отримання коштів від погашення/стягнення за гарантією/порукою/предметом застави.

71. Національний банк має право вимагати дострокового виконання зобов'язань банку за кредитним договором та/або генеральним договором, за наявності хоча б одного з таких фактів:

1) невиконання банком умов кредитного договору та/або генерального договору;

2) невиконання банком умов будь-якого іншого укладеного з Національним банком кредитного або іншого договору, за яким Національний банк є кредитором банку;

3) невиконання банком та/або майновим поручителем та/або поручителем умов договору застави/іпотеки/поруки, що забезпечує виконання зобов'язань

банку за кредитним або іншим договором, за яким Національний банк є кредитором банку (у тому числі за кредитним договором);

4) суттєве відхилення фактичних результатів діяльності банку від прогнозних показників згідно з фінансовою моделлю розвитку банку та/або прогнозом грошових потоків, яке свідчить про неспроможність банку виконати зобов'язання перед його вкладниками та іншими кредиторами, у тому числі перед Національним банком;

5) порушення банком установлених Національним банком обмежень та вимог щодо його діяльності;

6) виявлення факту надання банком та/або майновим поручителем та/або поручителем недостовірної інформації Національному банку, яка пов'язана з наданням кредиту для екстреної підтримки ліквідності банку;

7) установлення Національним банком факту здійснення банком ризикової діяльності, яка загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку;

8) структура власності банку визнана Національним банком непрозорою;

9) оспорювання дійсності кредитного договору та/або генерального договору або їх окремих положень банком або іншими особами;

10) оспорювання дійсності, припинення або визнання недійсними гарантій та/або договорів застави/іпотеки/поруки, що забезпечують виконання зобов'язань банку за кредитним договором та/або генеральним договором;

11) виявлення факту недійсності заяв та гарантій, наданих банком та/або майновим поручителем та/або поручителем під час укладення кредитного договору та/або генерального договору, договорів застави/іпотеки/поруки;

12) наявність незадоволених банком вимог, претензій або позовів третіх осіб, якщо сума окремої вимоги, претензії, позову перевищує 1 (один) відсоток від вартості активів банку, визначеної за даними його останньої наявної місячної звітності.

72. Списання простроченої заборгованості банку здійснюється в порядку, визначеному нормативно-правовими та розпорядчими актами Національного банку.

73. Національний банк має право відповідно до статті 71 Закону України “Про Національний банк України” залишити заставлене майно за собою за справедливою вартістю.

Директор Департаменту
відкритих ринків

С. В. Пономаренко

Директор Департаменту
супроводження кредитів

Т. Ю. Лойченко

ПОГОДЖЕНО
Заступник Голови
Національного банку України
_____ О. Є. Чурій

(підпис)

_____ 2016 року

(дата)

Додаток 1
до Положення про екстрену
підтримку Національним банком
України ліквідності банків
(пункт 20 розділу III)

Перелік майна/гарантій, яке(і) є прийнятним(и) для забезпечення виконання зобов'язань за кредитом для екстреної підтримки ліквідності, вимоги до нього та порядок його врахування

№ з/п	Вид застави	Вимоги до застави	Коригуючий коефіцієнт ¹
1	2	3	4
1	Гарантії Кабінету Міністрів України		0,9
2	Гарантії урядів країн	кредитний рейтинг не нижчий, ніж "А-" згідно з міжнародною шкалою, підтверджений у бюлетені агентства (компанії) Standard & Poor's, або аналогічний рейтинг Moody's Investors Service та Fitch IBCA	0,9
3	Облігації підприємств (крім цільових), облігації Державної іпотечної установи	1) розміщення облігацій здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України; 2) облігації перебувають у власності банку; 3) обіг обслуговується депозитарною системою відповідно до законодавства України	0,9
4	Гарантії міжнародних фінансових	Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку,	0,9

¹ Розмір коригуючих коефіцієнтів може бути змінений постановою Правління Національного банку України в разі суттєвої зміни кон'юнктури ринку та/або розміру витрат, пов'язаних з реалізацією заставленого майна.

1	2	3	4
	установ	Міжнародна фінансова корпорація	
5	Гарантії банків-нерезидентів та/або фінансових установ-нерезидентів	кредитний рейтинг не нижчий, ніж “А” згідно з міжнародною шкалою, підтверджений у бюлетені агентства (компанії) Standard & Poor’s, або аналогічний рейтинг Moody’s Investors Service та Fitch IBCA	0,8
6	Банківські метали	1) у стандартних або мірних зливках; 2) перебувають на відповідальному зберіганні в Національному банку	0,8
7	Нерухоме майно (крім об’єктів незавершеного будівництва)	1) розташоване на території України ² ; 2) нерухомість як єдиний (цілісний) майновий комплекс може прийматися в забезпечення виконання зобов’язань за кредитним договором як окремо, так і разом із корпоративними правами на частку в статутному капіталі юридичної особи, яка є власником цієї нерухомості, оцінку яких здійснено незалежним суб’єктом оціночної діяльності	0,6 (за умови укладення договору поруки з власником істотної участі в банку/ контролером); 0,5 (у разі не-укладення договору поруки з власником істотної

² Крім тимчасово окупованої території України, визначеної Законом України “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” (далі – Закон), та населених пунктів, перелік яких затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 листопада 2014 року № 1085-р “Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення” (зі змінами) (далі - Розпорядження).

1	2	3	4
			участі в банку/ контролером)
8	Майнові права за укладеними банком-позичальником кредитними договорами з юридичними особами (крім банків, бюджетних установ), фізичними особами, у тому числі фізичними особами-підприємцями, виконання зобов'язань за якими в повному обсязі забезпечене іпотекою, крім об'єктів незавершеного будівництва ³	1) кредитні договори укладені не з пов'язаними особами; 2) заборгованість за кредитом обліковується за відповідним балансовим рахунком банку не менше ніж 180 календарних днів; 3) протягом останніх 180 календарних днів поспіль за кредитним договором клас юридичної особи (крім банку, бюджетної установи) був визначений банком не нижче четвертого, клас фізичної особи – не нижче першого відповідно до нормативно-правового акта Національного банку України з питань визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями; 4) прострочення погашення боргу на дату передавання майнових прав за кредитним договором Національному банку відсутнє; 5) згідно з умовами кредитного договору, укладеного з юридичною та/або фізичною особою,	0,5 (за умови укладення договору поруки з власником істотної участі в банку/ контролером); 0,4 (у разі не-укладення договору поруки з власником істотної участі в банку/ контролером)

³ Крім майнових прав за кредитними договорами:

- 1) що укладені з особами, які зареєстровані на тимчасово окупованій території, визначеній Законом, та в населених пунктах, перелік яких затверджений Розпорядженням;
- 2) які укладені банком на тимчасово окупованій території, визначеній Законом, та в населених пунктах, перелік яких затверджений Розпорядженням;
- 3) заставлене майно за якими перебуває на тимчасово окупованій території, визначеній Законом, та в населених пунктах, перелік яких затверджений Розпорядженням.

1	2	3	4
		періодичність сплати боргу встановлено не рідше одного разу на місяць/квартал в обсязі не менше, ніж обсяг доходів, визнаних банком згідно з нормативно-правовими актами Національного банку з бухгалтерського обліку	
9	Майнові права за укладеними банком кредитними договорами з фізичними особами, крім фізичних осіб-підприємців (згідно з реєстром укладених банком кредитних договорів) ⁴	1) кредитні договори укладені не з пов'язаними особами; 2) клас фізичної особи визначений не нижче першого відповідно до нормативно-правового акта Національного банку України з питань визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями; 3) прострочення погашення боргу на дату передавання майнових прав за кредитним договором Національному банку відсутнє; 4) згідно з умовами кредитного договору, укладеного з фізичною особою, періодичність сплати боргу встановлено не рідше одного разу на місяць/квартал в обсязі не менше, ніж обсяг доходів, визнаних банком згідно з нормативно-правовими актами Національного банку з бухгалтерського обліку	0,25

⁴ Крім майнових прав за кредитними договорами:

- 1) що укладені з особами, які зареєстровані на тимчасово окупованій території, визначеній Законом, та в населених пунктах, перелік яких затверджений Розпорядженням;
- 2) які укладені банком на тимчасово окупованій території, визначеній Законом, та в населених пунктах, перелік яких затверджений Розпорядженням;
- 3) заставлене майно за якими перебуває на тимчасово окупованій території, визначеній Законом, та в населених пунктах, перелік яких затверджений Розпорядженням.

Додаток 2
до Положення про екстрену
підтримку Національним банком
України ліквідності банків
(пункт 25 розділу III)

Критерії, яким має відповідати суб'єкт оціночної діяльності

1. Інформація про суб'єкт оціночної діяльності включена до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності.

2. Суб'єкт оціночної діяльності має чинний сертифікат за напрямами оцінки майна, щодо яких дозволена практична діяльність з оцінки нерухомого майна/єдиних (цілісних) майнових комплексів (разом з корпоративними правами) та майнових прав за кредитними договорами.

3. Досвід практичної діяльності суб'єкта оціночної діяльності на ринку України з оцінки майна не менше ніж п'ять років, з яких не менше ніж три роки за напрямами оцінки нерухомого майна/єдиних (цілісних) майнових комплексів (разом з корпоративними правами) та майнових прав за кредитними договорами з метою передавання його в заставу/іпотеку.

4. У штатному складі суб'єкта оціночної діяльності є підрозділ оцінки або консультаційних послуг у сфері нерухомості та майнових прав і не менше ніж чотири оцінювачі, які отримали кваліфікаційні свідоцтва оцінювачів та включені до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності. Оцінювачі повинні мати досвід практичної діяльності в штатному складі суб'єкта оціночної діяльності не менше ніж півроку, а в оцінці нерухомого майна/єдиних (цілісних) майнових комплексів (разом з корпоративними правами) та майнових прав за кредитними договорами з метою передавання в заставу/іпотеку – не менше ніж два роки до дня початку оцінки.

5. У Державному реєстрі оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності немає інформації про суб'єкта оціночної діяльності та оцінювачів (які виконують оцінку) щодо:

1) порушень оцінювачами і суб'єктом оціночної діяльності нормативно-правових актів з оцінки майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність;

2) рішень судів за фактами непрофесійної оцінки майна, що проведена оцінювачами або суб'єктом оціночної діяльності;

3) фактів порушення оцінювачами або суб'єктом оціночної діяльності обмежень щодо проведення оцінки майна, майнових прав, установлених законодавством України;

4) рецензій на звіти про оцінку майна, майнових прав (далі – звіт про оцінку майна), що класифікуються як такі, що не відповідають вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, є неякісними та/або непрофесійними і не можуть бути використані.

Національний банк України отримує таку інформацію від Фонду державного майна України за запитом.

6. Суб'єкт оціночної діяльності є таким, що не відповідає визначеним вище критеріям, якщо:

1) Національний банк України має рецензію або інформацію про рецензію на звіт про оцінку майна, який класифікується таким, що не відповідає вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, є неякісним та/або непрофесійним і не може бути використаним;

2) до Національного банку України після отримання (або під час отримання) інформації з Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності надійшла рецензія або інформація про рецензію на звіт про оцінку майна, який класифікується таким, що не відповідає вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, є неякісним та/або непрофесійним і не може бути використаним.